

SEGONA ÈPOCA. ANY I.—NÚM. 4.

BARCELONA, 25 DE ABRIL, 1889

L' AVENÇ

LITERARI * ARTISTICH * CIENTIFICH

REVISTA MENSUAL IL·LUSTRADA

APELES MESTRES

APELES MESTRES

AOM. escriptor y com artista es una de las figuras que més relléu ofereixen en lo modern renaixement catalá, y si de vista son molts los que 'l coneixen, de tracte ja son menos: íntimament, contadíssims. Viu retret, casi solitari, en son niu de la Gran Vía, en aquella casa baixa, senyalada ab lo número 102, una de las primeras que s' edificaren, quan encare existía per aquells encontorns la per lo fresquívol y regalada, popular Font del Canari.

Desde una casa rónega del carrer de Sant Felip Neri, escrostonada y vella, però ample y soleyada, ahont nasqué ell y hont havían nascut, si no m' enganyo, son pare y hasta son avi; desde aquell edifici, del que 's recorda encare y tal vegada anyora, plé de la misteriosa poesia de la antigua Barcelona, tan contraria á la simetría, com es avuy amiga de la regularitat monótona; desde aquell casal, ab honors de rectoría de fora, arredossat á la Catedral bassílica, se trasladá ab sa familia á la casa que avuy ocupa, la més petita del carrer, y per est motiu, tal vegada, la més agradosa, per ésser com es, morada exlussiva d' ell y dels séus y de ningú més.

Tal vegada ha influhit no poch semblant circumstancia en la vida retreta y casulana del méu amich. «L' home fá la casa y la casa fá l' home,» diu un antich proverbí de la terra, y jo estich qu'en la casa seva es ahont s' ha enmotllat lo carácter de Apeles Mestres. No 'l treguéu de casa seva, que allá té tot lo

que desitja, tot lo que necessita. Una família que l' estima, una esposa que l' idolatra y l' alenta y comparteix sos goigs y sos triunfos. Las habitacions que ocupa en l' entressol,—puig desde que 's casá fá vida apart,—revelan desde 'l vestíbul ó antessala, qu' es aquella l' habitació de un artista. Tal la proclaman, al enfront, sa ben disposada panoplia, en la que campeja una hermosa armadura suissa; un' arca antiga de la terra á un costat; grabats y dibuixos de mérit per las parets, y, sobre una tauleta, la nena que fá mitja, del escultor Roig. Quan fá mal temps ó als vespres, ajocat sobre una perxa, un gros *cacatoes* de colors llampants y bech enorme, pahorós al primer cop de vista y manyach si no se li té por, guarda l' antessala.

Lo salonet ahont reb las visitas de compliment tanca un conjunt de preciositats y d' hermosos recorts: quadros, miralls, bronzos, llibres de luxu, códices, y, en un gran armari, s' hi veuhen las joyas per ell guanyadas en distints certámens.

En la cambra d' estat, que dona al salonet, continúa la instalació de objectes artístichs, distingints'hi un gran número de primors japonesos, de qual art elegant es Apeles entussiasta.

La vida íntima la fá á la part de darrera de la habitació, en aquella cambra de treball de sa esposa y en aquell menjador decorat ab hermosos plats de mayólica antichs, hont mentres no fá calor no s' apaga may lo foch del escalfa-panxas. L' autor de *La Margaridó* es molt fredolich. Abdúas habitacions donan al jardinet y reben la llum filtrada per las plantas. En lo jardí s' acaba la vida independent del matrimoni; aquell jardí, comú á tota la família, l' usufructúan ab ell son pare, 'l distingit arquitecte D. Joseph Oriol, que viu al primer pis, y son simpátich germá Arístides, que ocupa, ab sa apreciable família, l' altre entressol de la casa.

*
**

Peró 'ls dominis de Apeles no fineixen aquí. En lo segon pis de la casa té 'l séu taller, un dels més curiosos de Barcelona. ¡Quína diversitat d' objectes, desde 'ls de més mérit als

més fútils! Y tots tenen lo séu valor; lo que no un valor artístich reconegut, lo valor de un recort estimat. Allá s' hi veuen pinturas y mobles antichs, tapissos, vestits, armas, uniformes, esculturas, vaciats, rajolas de Valencia, álbuns, fotografías, un neuro-esqueleto presidint impassible aquell desórdre; una magnífica colecció de minerals, un' altra de petxinas mareperladas, distints animals dissecats y un sens fi d' objectes los uns hermosos, ab l' hermosura de l' art; bonichs los altres, ab la boniquesa de lo distingit, y alguns, per fi, acentuadament cómichs, ab aquella nota de bon humor tan característica del poeta y del artista.

Apeles Mestres á tots aquells objectes los mima, 'ls cuida, y, hasta cert punt, los estima, com si tinguessen ánima y fossen capassos de correspondre al séu carinyo. Ell sab lo que li han costat de recullir, en sos viatjes y en sas excursions per Catalunya, per Espanya, per Fransa y per Suissa; ell sab també l' utilitat que li prestan en sa carrera de dibuixant.

Allá en son taller guarda, además, alguna cosa que li es encare més personal que tots aquells exemplars: me referesch á sos estudis y dibuixos, del primer al últim. Espanta considerar la copia de treball que representan y assombra 'l progrés incessant que revelan aquells milers de produccions. ¡Quína lleugeresa de má, quín cop d' ull tan certer, quína intenció, quína elegancia!... Y aquestas qualitats innatas, perfeccionantse cada día, adquirint á cada punt major solidés y més fixesa...

¿Peró, á qué parlar ara de lo que tothom está cansat d' admirar? M' he proposat ocupar-me de la vida íntima del amich y me 'n anava del carril á pesar méu, atret per l' admiració que m' inspira 'l dibuixant incomparable. Com á detall íntim del artista, cal citar son *Llibre vert*, una colecció de dibuixos, de ideas originals, de bonas sortidas, de reflexos humorístichs. Trassats en días de joventut, una joventut malaltissa, ab ells apayvagava Apeles Mestres la febre devoradora que 'l consumía. Los metjes li tenían privat tot treball, y 'l malalt dibuixava per desfogarse. Cada dibuix d' aquells es una rialla encomenadissa... fins he arribat á creure que 'l riure es un remey més eficaz que 'ls medicaments. ¡Qué sabían los metjes de curar al artista, malalt, més que de res, de una plétora de ideas!

*
* *

Lo mateix que sos dibuixos y potser encare ab més cuy-
dado, guarda Apeles Mestres, ordenats, classificats y fetxats
sos numerosos escrits. Si com á dibuixant se té d' ell un con-
cepte bastant complert y exacte, com á poeta, per apreciat que
siga, no es encare prou conegut, en rahó de ser moltas las
obras sevas que permaneixen inéditas.

Y es un poeta de cap de brot, fecundo com poch, enamorat
com ningú del art diví de la rima. Jo crech entendre que ha
prés l' art de dibuixar com un *metier*, molt honrós tal com ell
lo practica, ab una gran dignitat; però lo qu' es l' art d' es-
criure 'l té com una vocació, com un treball de un ordre su-
perior. Si avuy per demá li diguessen:

—L' art y la poesia son incompatibles: es precís, donchs,
que 't deixis de dibuixar ó que 't deixis d' escriure;

Apeles Mestres sense vacilar llensaría 'l llápis, per no dei-
xar de ser poeta.

Diré en que 'm fundo per parlar axís. Sempre que m' en-
senya un dibuix nou, ho fa sense donarhi importancia. En
cambi, quan treu de la cartera una nova inspiració, de aquellas
qu' ell sols sab concebir y cisellar ¡oh! llavors es de veure
l' animació qu' en sos ulls llampega, l' espectació que 'l do-
mina, l' atenció ab qu' escolta 'l parer franch y leal, equivocat
tal volta, però sempre sincer del amich á qui consulta. Y no
sols sas obras acabadas, sinó sos bosqueigs y sos projectes son
lo tema preferit de sas conversas. ¿Voléu ferlo content? Parléuli
de literatura.

Y ell sab com ningú que 'ls versos, al revés dels dibuixos
que 'ls hi pagan y 'ls hi pagan bé, no 's cotisan en lo nostre
mercat. No importa: tal vegada porque l' amor no es tal amor,
si no es ben desinteressat, estima á la poesia sobre tot; aquella
poesia séva, sempre real y humana, sempre elegant y neta de
impuresas; aquella poesia séva que ja en sa joventut, ab lo
Avant, y 'l *Microcosmos*, las *Faulas* y las *Cansons ilustradas*
revelava una gran originalitat y una gran audacia de pensa-
ment y que més tart apareix depurada y primorosa fins á la

inconcebible en *L' anima enamorada*, en los *Idilis*, en lo poema *Margaridó*, verdaderas joyas per la concepció y per la factura; aquella poesia séva, propia, personal, característica, que dintre de poch tornarem á aplaudir en sas *Baladas...* y després ¿perque no revelarho? en sos nous poemas *La montanya* ja casi llest, si no del tot acabat y *Lo patró Divendres*, qual gestació está, segons tinch entés, molt avansada.

Lo poeta s' encarinya ab sas obras: las pensa llargament, las escriu aprofitant las horas de inspiració, qu' en ell son moltas, y per fí, las llima y las depura ab extremat cuydado deixantlas dormir á temporadas: un día descubreix lo que avans no havia sabut veure, y quan ell las dona á llum es que n' está content... y 'l públich que las saboreja, tan content com ell que las escriu.

*
*
*

Indicar quíns son los séus ideals, quínas las sévas tendencias, quíns los autors que més venera, estaria fora de lloch en lo present article, de carácter íntim. Com artista y com escriptor ha sigut jutjat més de una vegada y no es del cas repetir judicis agens.

Peró sí, precisa consignar que l' home, al igual que l' escriptor y l' artista, es un enamorat de la naturalesa. Tinguéu per segur, que fora de las horas del matí que dedica á son treball de dibuixant, ab un método y una assiduitat qu' explican l' assombrosa profusió de sos dibuixos, si no 'l trobéu escribint ó llegint, lo sorprendréu ab la regadora als dits refrescant las flors de son jardí, ó plantant un esqueix, ó empeltant una planta, ó examinant una fulla, no com á botánich, sinó com artista, ó mimant á sas gallinas, manyagas com si estiguessen ensenyadas, ó reunint als peixos del sortidor, que acuden pressurosos, quan ell s' hi acosta.

Si no es á casa séva, no 'l busquéu pas al café, ni al cassino, que no hi vá may: al teatro pocas vegadas y á passeig algunas, y de aquestas sempre que pot y la salut li permet, á las vehinas montanyas, ahont gosa y disfruta en la contemplació de sa

enamorada naturalesa, àdmirantla en tot son esplendor desde la volta diáfana del cel al més petit insecte que s' amaga poruch sota un bri d' herba. Allí, y sols allí, troba delit é inspiracions. Tot lo que existeix li parla ab veu clara y precisa, y ningú millor qu' ell sab traduhir aquest llenguatge, tant ab lo llapis com ab la ploma. Totas sas obras son fillas de la observació. Son credo pot resumirse aixís:

—¡Crech en la naturalesa!

J. ROCA Y ROCA

LO RELLOTGE DE SOL

DE CA 'N PAUSAS (*)

AQUEST, que al present se pot contemplar, consistent en un senzill quadro pintat ab mangre; ribetejat de ratllas negres fetas ab fum d' estampa ó ab terra de faixas, no es lo primitiu: es sols continuació ó reminiscencia del vell. Est, per son aspecte y accidents, devía remontar son origen, ja que no á la época de la construcció del edifici, á aquella en que fou desfigurada sa fatxada ab las oberturas practicadas á tort y á través; y si aixís es realment, tenim motius pera presumir que semblant profanació degué practicar-se en l' últim terç del passat segle, judicant per los ornaments y accessoris del referit rellotge, tot guarnit de fullaracas y altres ringo-rangos, que denunciavan en l' artista lo propòsit d' imitar, per medi de la pintura, un d' aquells rellotges de sobre mesa del temps de la Pompadour, que fan avuy las delicias dels arreplegadors d' objectes dels segles pretérits, ferro-vellayres, ó buscadors de trastos vells, que 'ls diuhen per mal nom.

Dit rellotge ab lo transcurs del temps; las caldas á que estava exposat durant l' estiu; las mullenas á que 'l sotsmetían las llevantadas de l' hivern, y las capas de la pols de la carretera que li queyan damunt durant totas las estacions de l' any,

(*) Est fragment forma part del llibre inédit *RECORTS (Memorias d' un infant)* Vilafranca de 1834 á 1854.

havía arribat á tal extrem, que, per esborrat ó despintat, ab prou feynas se veyan las xifras y las ratllas de las horas; mes degué ésser fet per tant bon mestre, y tenir tant bona la *máquina*, que fins devía arreglar lo sol. Pera discórrer aixís, me fundo en lo següent:

En aquells bons temps de que estich parlant, la Reverent comunitat de Preberes de esta històrica vila, se componía de quaranta beneficiats, quasi bé tots ab residencia fixa. De ells, los més preeminents y distingits, com si diguésem la aristocràcia,—Mossen Pere Morgades, ab sa primorosa perruca de color de pell de castanya, llisa, llustrosa, planxada; Mossen Pere Johan Vidal, llarch, prim, escardalench y per demés aficionat á caçar moixons ab telas, y guatllas, á son temps, ab lo filat y lo botet; Mossen Mariano Seguí, vell, que semblava un canonge, ab unas ulleras d' or que enlluhernavan; Mossen Marianet, petitó, revingüdet, bellugadiç; Mossen Ignasi Gili, ben plantat, pulcre, simpátich, rialler, colpejantse suaument las unglas ab l' estotx de las ulleras, y altres y altres que fora llarch anomenar,—terminada la conventual, y després d' haver fet, quí una visita; quí passat los ulls per lo diari, que, amanit damunt la taula, trobavan en la botiga del Francisco esparter, situada dessota de las voltas, emprenían tot xano xano cap al pati del senyor Francesch Batlle, entussiasta floricultor, productor afortunadíssim de violers dobles y francesillas, anémonas, lliris d' aygua y tulipans, situat en la carretera de Vilanova, en lo punt mateix ahont se troba avuy la fundició d' en Joseph Cirera.

Me sembla que l' estich vehent al senyor Francesch, ab son rostre afable y bondadós. Ni alt ni baix, semblava més lo segón que lo primer per portar sempre lo cap cot. En cambi son llarch levitón de cúbica, ó de finíssim panyo negre á l' estiu, y sa capa blava ab valona á l' hivern, compensavan fins á cert punt lo que perdía d' alçaria per la inclinació del coll. Calças amplas, no pas ab tapeta, sinó de trampa ó davantal; armilla closa; corbatí de sarja; barret de copa y barrétineta de seda quan ho exigía lo fret, completavan son vestuari. Vivía de sas rendas, y, distribuía 'l temps que li deixava lliure lo cuydado de son patrimoni, que era 'l més de l' any, entre la práctica dels debers cristians, la lectura d' alguns llibres y lo

cultiu de sas estimadas flors. Tenía sos punts de polítich y fins se preciava d' entés en gnomónica y cronometría.

Ab qual motiu, tant bon punt queyan del campanar dos quarts de dotze, calavas lo barret; tancava 'l pati; s' embōtxacava en l' infern de la levita la revinguda clau, y en companyía de sos amichs los dessús dits sacerdots, s' encaminava á l' Arrabal de Nostra Senyora, ahont, formant grupos més ó menys nombrosos, passejavan amunt y avall, desde Sant Magí, fins á ca 'l Sabat, davant del Quartel, per lo carrer de má dreita, determinat per duas renglas de moreras, una gran acacia davant de casa, y un freixa en front de ca 'n Pausas, esperant que tocassen las dotze en lo rellotge de la vila.

Si casualment, per no haver ben pres las midas al observar la sombra projectada per lo gnómon del rellotge de sol de ca 'n Pausas; ó porque 'l vell *Campanillas*, encarregat del de la Vila, guiantse per l' existent en la cantonada de la Párrroquia, hagués un poch avançat lo del campanar, sentían tocar los quarts anunciadors de la hora, trobantse davant de l' hostel del Maurici Guidotti, per exemple, los hauríau vist precipitar lo pas, á fi y efecte de trobarse davant per davant del incomparable regulador, en lo moment precís de caure las piadosas.

Còsa era de veure, á las horas, la promptitut ab que desembutxacavan los respectius rellotges, y comparavan las vicissituds á quiscun d' ells sobrevingudas desde 'l día anterior; y la precipitació ab que 'ls posavan d' acort ab lo de sol, valentse d' una clau; y la atenció y parsimonia ab que 'ls donavan corda ab altra clau diferent, tot comentant las causas que podían influhir en las diferencias y discrepancias que 's notavan comparant los diferents rellotges de butxaca, que ab tal motiu se treyan á relluhir. Qui sostenía que no hi havia cosa millor que una bona repetició Breguet: defensava est lo cilindro: l' escape d' àncora aquell: lo de més enllá pretenía que 'ls rellotges moderns no marxavan bé per falta d' abrich, y ho demostrava portant penjats dels dits de la má esquerra, las capças de conxa, y lo guarda polvo de llautó que servían d' envoltura á son monumental rellotge d' or, pendent d' una trenzilla de seda, que pertanyía á la classe d' aquells que 'n deyan los inteligents *ous de Nuremberg*, y los burletas *cevas*

de Mataró; y tot era parlar de la *roda catarina*, y del esperit, y del tambor, fins que Mossen Marianet, que estava tot cofoy y orgullós d' una enginyosa repetició, que feya poch possehía, que en la part posterior, oberta la tapa, deixava veure un castell ab muralla, en la porta del qual eixía un farahut fent acció de sonar la trompeta al tocar los quarts, y dos cavallers que 's donavan sengles colps de llança en quiscuna de las horas, amagantse després en unas torras laterals, posant de manifest esta joya preciosíssima, possava terme á las discussions, deixantlos á tots entre envejosos y persuadits.

Després de lo qual, y seguint lo passeig en santa pau y armonía, comentant encara los resultats de la observació, ab no menys empenyo é insistència que si 's tractés de resoldre problemas d' astronomía no menys trascendentals que 'ls que degué portar á terme Mr. Le Verrier pera determinar la situació y demés elements del darrer dels planetas de nostre sistema, continuavan prenent lo sol fins al punt de dos quarts de una, en que penetravan en la Vila per la Parellada, lo carrer de Sant Johan, ó l' Arrabal de Sant Francesch, segons que, al sonar las campanadas, se trobavan més prop de l' un ó l' altre de dits carrers.

¡Qué n' eran de felços aquells bons senyors! ¡Ab quánt poch se contentavan! Ab tant poch, que haventse l' antich rellotge més esborrat, ó més escursat la vista dels que diariamement lo consultavan, determinaren repintarlo, y prévia la corresponent autorisació de l' amo de la casa,—que no podían olvidar aquells bons senyors lo respecte que 's mereix lo dret de propietat;—prévia una subscripció entre 'ls interessats;—las crónicas no diuhen si fou á prorrata del profit que 'n treya quiscun d' ells;—y prévia la direcció del senyor Francesch Batlle, que pera evitar tota tergiversació, disposá que 's començás pera clavar un clau en l' extrem de quiscuna de las ratllas, que marcavan las horas y mitjas horas, se confiá á Joseph Anton Florit (a) Masvivo, y á son hereu la execució de la obra importantíssima, á la qual se doná acabament, ab tota felicitat, després de sis días de treball,—en los quals van compresos los que 's necessitaren pera muntar y desmuntar la complicada embastida,—duas antenas, dos travessers, dos lli-vans, una escala y tres posts,—ab gran satisfacció dels inte-

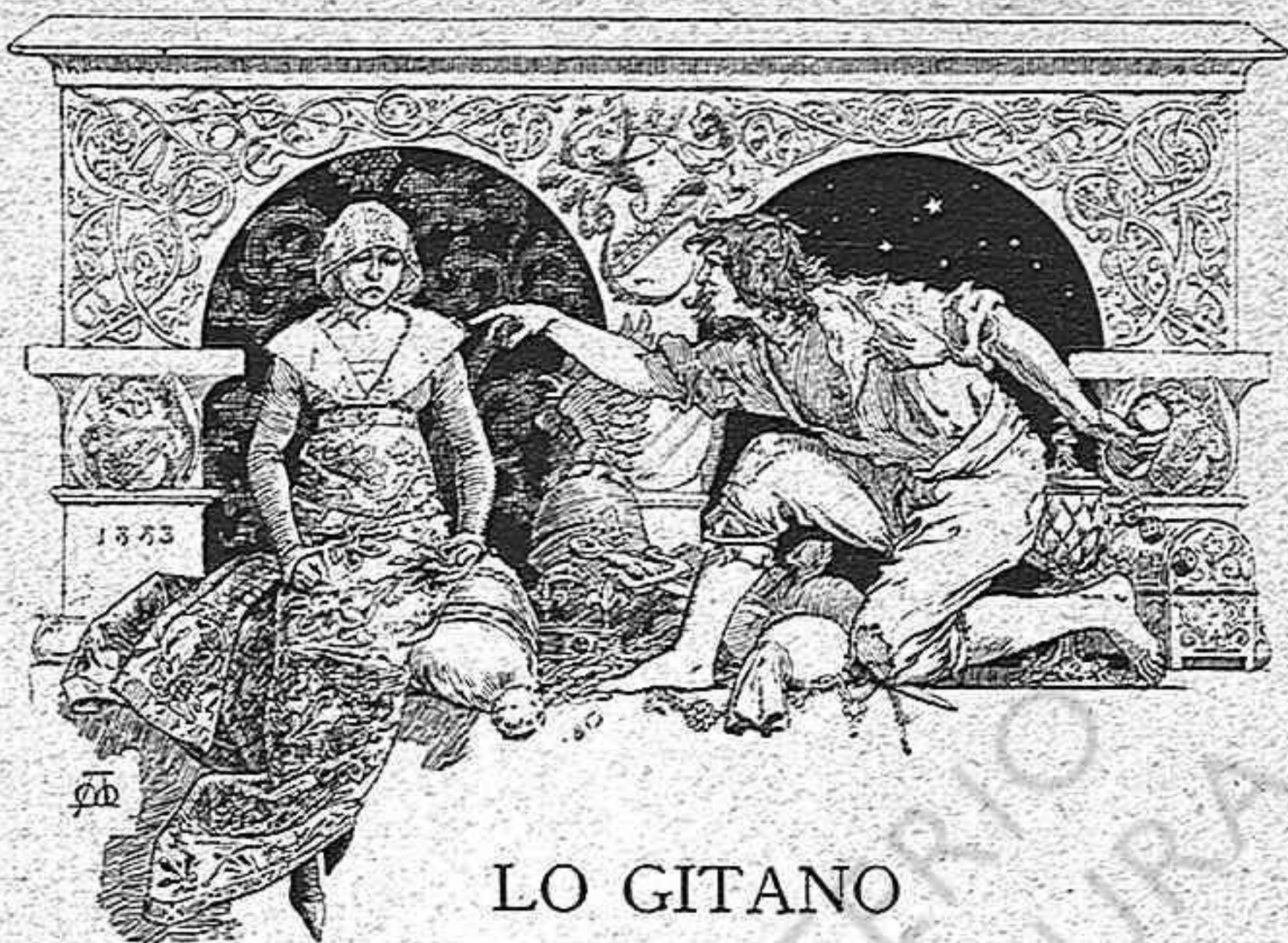
ressats, y no pocas llohanças y norabonas al senyor Francesch, que, mercé á sa ciencia, prudencia, experiència y diligent atenció, sabé evitar que sufrís desperfecte en sa *máquina*, aquell rellotge que arreglava 'l Sol.

Esta es, sens afegir punt ni coma, la historia del actual rellotge de sol de ca 'n Pausas, y esta la típica escena que durant ma infantesa, á dotzenas de vegadas me fou donat contemplar (*).

GAETA VIDAL

(*) Est rellotge no existeix ja, com tampoch la casa palau coneguda per Ca 'N Pausas, que fou enderrocada en los mesos d' estiu de l' any 1887.

LO GITANO

Un rival al joch de daus
no l' ha trovat may la Reyna,
fortuna y amor al joch
no hi ha qui 'n tinga com ella.

Orfaneta era á tretze anys,
als catorze ja era reyna
y als quinze ab los daus resol
las cuesti6ns de pau y guerra.

La hermosa filla de Reys
está enujada y frenética,
cap príncep ni cavaller
vé ja per jugar ab ella;
com son tants los qu' ha empobrit
un de nou en vá n' espera.

Un Gitano ara ha arribat
proposantli una juguesca,
du 'l calsat de la guinéu,
lo pit nu y nuha la testa.

—¿Quín tresor tens per jugar?
li pregunta la Princesa.

—Tot ho tinch, no 'm falta res,
que la terra es tota méva:
per teulada l' firmament,
sol y lluna per llanternas,
los boscos ombríus per llar,
y per llit las planas verdas.—

Tota la cort riu que riu
y riu que riu diu la Reyna:
—Per cuan tot ho haurás perdut
en penyora 't prenh la tēsta.
—Y per cuan t' hauré guanyat
tots los paláus y diademas
prenh en penyora un petó
de tos llavis de rosella.—

Tota la cort riu que riu,
los daus á saltar comensan
y per cop primer avuy
son contraris á la Reyna.

—¡Patjes, portéu punyats d' or,
portéulo á vaixells y gerras!—
Y 'ls daus van saltant, saltant,
y perdent, perdent la Reyna.

Los patjes vénen y van
portant de nou gerras plenas
y saltant van sempre 'ls daus
y la Reyna perdent sempre.

En vá demana rius d' or
js' han vuydat vaixells y gerras!
y 'l Gitano riu que riu
y l' ira á la Reyna ofega.

Cuan al paláu falta l' or
 juga joyas y diademas
 y 'ls vells blasóns y estandarts
 que recordan las proesas
 d' una nissaga de Reys...
 ¡y va perdent, perdent sempre!

Ja s' ha jugat lo paláu,
 ja no té res més per perdre;
 y 's juga 'l primer petó
 de sos llavis de rosella.

Lo Gitano l' ha guanyat
 y llensant los daus s' aixeca;
 y agafa las gerras d' or

y las joyas y diademas
 y 'ls vells blasóns y estandarts,
 y pel finestral ho llensa.

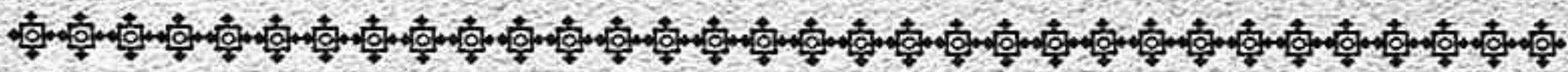
—¡Pobres d' aquests encontorns
 partiuvosho y feune festa!
 jo no necessito res,
 que la terra es tota méva.

Per teulada tinch lo cel,
 sol y lluna per llanternas,
 per llar los boscos ombríus
 y per llit las planas verdas.
 Per ser tan rey com un rey
 fins tinch un petó de Reyna.

Agustí Mestres

1881

TEATRE CATALÁ

JUDAS, *poema dramátich en cinch jornadas* de FREDERICH SOLER, estrenat en lo teatre Romea la nit del 15 de Abril.

Després de molt esperar, arribá 'l día de l'estreno de *Judas*. Tothom desitjava veure la obra, de argument ja de sí propi pera cridar la atenció y per la que no s'havía perdonat gasto en la *mise en scène*. Per tot axó la nit del 15 corrent lo teatre Romea talment vessava.

Los pintors escenógrafos Srs. Soler y Rovirosa, Moragas y Urgellés se lluhiren de debó, lo mateix que 'l Sr. Labarta ab los trajos; no tant lo Sr. Rodoreda ab la música que, ó per mal executada, ó per no venir al cas, feu més mal que bé á la obra. La cansó de Jehú, 'l cordayre, del acte primer, no veyém perquè necessita acompanyarse d'instruments; pero ferho ab *piano* com succehí 'l día de la segona representació, es una impropietat que no pot trobar justificació baix cap punt de vista. Lo desempenyo fou passador; lo Sr. Bonaplata en lo paper de protagonista sobressurtí notablement sobre los demás. La bonica escena dels fusters ab que comensa l'acte darrer, los actors la desgracian ab sa mala interpretació.

Per fi ¿que 'n dirém de la obra, sobre la que tants parers n'han corregut abans de ferse, mentras se feya y després de feta? Es fama que nostre primer autor dramátich ha treballat molt temps pera compondre *Judas* y que ha volgut ferne son obra mestra. Duptém que ho haja conseguit.

La acció general de *Judas* es una concepció digna del talent del Sr. Soler (nos ocuparém d'ella quan se publiqui senser lo poema, ara sols nos toca parlar de la part representable, que es la única que 'l públich coneix). Lo protagonista es un carácter acabat, sa avaricia, las visions de la creu desde que ha venut á Jesús y un sens fi de tochs mestres donan just relleu á aquesta figura; los sacerdots hebreus ab sa manera enfática é intrigant caracterisan la part mercantil de totas las sectas, y especialment de la judayca, y contribuheixen á aixecar la figura simpática de Jesús. Jehú, 'l cordayre, ab sa filosofia, es la manera popular de veure las cosas; Pilat lo justicier á qui las lluytas íntimas del cor. vencen per una sola volta la rectitut de conciencia. No son de bon tros tan ben compresos los personatges que desenrotllan principalment la trama de la obra, com María de Magdala y Jonatás. Ader lo fill de Jehú, degenera en massa pueril y es gayre bé sempre fals.

Algunas taras, pur lirisme, enlletgeixen de tant en tant la obra y aturan inútilment l'interés del públich. La major part dels defectes de *Judas*,—y siga dit aixó en favor del privilegiat talent del Sr. Soler y en contra de son gust literari—son fills de la lamentable influencia que han exercit en son autor alguns clássichs castellans y algun que altre autor dels que no se inspiran en la veritat y la senzillés.

De tot aixó se n'ha fet l'autor teorías que defensa á capa y espasa y que no hi há dupte malmeten sas obras desde fa alguns anys, que altra cosa foran si ell deixés brollar á dojo sa propia inspiració sense voler semblarse á altres modelos que no son pas dels millors. Aixó es, á nostre parer, lo perillós pera ell y lo que 'l públich no desitja trovar quan va á veure una obra de son autor favorit, ab qui més que ab cap altre s'ha identificat sempre, un y altre día.

BIBLIOGRAFIA

HISTORIA DEL AMPURDÁN.—*Estudio de la civilización en las comarcas del Noreste de Cataluña*, por D. JOSÉ PELLA Y FORGAS.—*Barcelona. Luis Tasso y Serra, impresor.—1883.*—Un vol. de 26 X 19 centimetr. y 788 págs., ab grabats, heliografias y un mapa del Ampurdá, enquadernat, 30 ptas. Se ha publicat en 8 fascicles, lo darrer en l' any corrent.

Obra es aquesta que ha sigut sempre molt elogiada á la aparició de cada fascicle dels que la componen; y que mereixería que se 'n fes un estudi crítich ben depurat ara que pot examinarse per complert. Veritablement, com tothom li ha dit, lo Sr. Pella aporta entre nosaltres una manera nova d' escriure la historia, deixant córrer la enumeració cronológica y descarnada dels fets aixís com l' entussiasme desproporcionat al parlar de determinats epissodis. Ha estudiat ab un procediment complertament nou nostra historia primitiva y antiga valentse de materials diferents dels que fins avuy s' havían servit nostres historiadors, y seguint las corrents modernas que prevaleixen dintre 'l camp científich. Al ser á la Edat Mitja; lo lector assisteix realment á la formació dels varis comtats que després se vindrán á fondre ab lo de Barcelona, á la vida y lluytas dels senyors y clergues, en la época feudal, al desenrotllo progressiu de las vilas en la época municipal. Tot se veu d' una manera nova y atrayent. Veritablement tot aixó son qualitats pera fer una obra popular, com repetidament diu lo Sr. Pella que es la seva; més per aixó li falta un estil més pla, més comprensible y menys subjectiu, y li sobran párrafos dificultosos. L' autor ha volgut fer una *culturgeschichte* y ha demostrat pera durho á cap, qualitats envejables y vasta erudició, mes á nostre entendre no ha fet sinó un treball de proba que tal volta será precursor de altres més complerts. La idea de dividir los capítols en varias *parts* repetint á cada una la numeració del capítol, es estranya y confosa, tant més quant los apéndices que conclohían cada fascicle mentres se publicava la obra se referían al original inclós en lo fascicle, que se 'n deya *part*; de manera que ara, un cop enquadernada la obra no se sap si 'ls apéndices se refereixen á la *part* ó fascicle que ja no existeix, ó bé á una *part* d' un capítol. Tot aixó dificulta lo ferse popular la «Historia del Ampurdán.»

De totas maneras al Sr. Pella li cap l' orgull d' haver donat un gran acopi de datos desconeguts y d' haver ensenyat en part lo camí modern als qui, entre nosaltres, se dedican als treballs d' investigació.

